

Bewaar het Pand

Uitgave tot bevordering
van de handhaving
van de oude
Gereformeerde beginselen

Meditatie Ambtelijke praktijk
Kerkelijk actueel
Voor de jeugd Sprekend verleden

MEDITATIE

Te dien dage, spreekt de HEERE, zal Ik haar, die hinkende was, verzamelen, en haar, die verdreven was, vergaderen, en die Ik geplaagd had. (Micha 4:6)

Het gaat in de tekst om 'de dochter Sions'. Één van de namen voor het volk van Juda.

Waarom wordt ze hinkende genoemd? Wel, dan moeten we terug naar Jakob, de eerste hinkende in de Bijbel. Hij was een man die de Heere vreesde. Maar ook een man die in zijn leven vaak is afgedwaald. Hij heeft het zovaak zelf voor elkaar willen brengen. Maar dan gaat God in Pniël met hem afrekenen. Dan ontstaat die worsteling. En dan vergeeft de Heere hem. Maar de Heere raakt ook die zenuw aan. En zo moet Jakob voortaan inleven dat zijn eigen krachten gebroken zijn. Het hinken is een teken van zijn sterven aan zichzelf.

En zo worden de nazaten van Jakob getekend. Als hinkenden. Het volk van Juda was van de Heere afgeweken. En Hij had gezegd dat Hij komen zou met het gericht. En nu zegt Micha dat het oordeel van de ballingschap komt. En het grootste deel van het volk gelooft het niet. Maar er is een overblijfsel, dat tot inkeer zal komen en dat zijn schuld zal beleven en belijden. Dat zijn die hinkende mensen waarover Micha het hier heeft. Die net als vader Jakob voortdurend herinnerd worden aan hun onwaardigheid en onbekwaamheid. Die het sterven aan zichzelf moeten inleven. Geen sterke krachtige mensen die ongeschonden uit de strijd tevoorschijn komen. Maar hinkend.

Dat is iets wat we door heel de Bijbel terugvinden. Bijvoorbeeld in Jeremia 31. Waar de nadruk ligt op het zwakke en het gebrokene. Zij zullen komen met geweën, en met smekingen zal Ik hen voeren... Het zijn mensen die net als Jakob na Pniël iets beseffen van de gebrokenheid van hun leven, van hun zonde, van hun afhankelijkheid van de Heere.

Zo krijgen de woorden van de tekst ook betekenis voor vandaag. Wat voor mensen zijn dat die behoren tot het volk van God? Dat zijn mensen die iets weten van dat hinkende leven

uit Micha 4. En van dat wenende en smekende leven uit Jeremia 31. Die hebben het vaak niet makkelijk. Want dan staat er dat de Heere de hinkenden geplaagd had. In de context wil dat zeggen dat de Heere de plaag van de ballingschap op hen gelegd heeft.

En de Heere legt ook nu nog op elk van Zijn kinderen een plaag. Hij kastijdt degenen die Hij liefheeft. Maar als Hij dat doet, dan is dat niet omdat Hij er lust in heeft. Maar Hij doet dat om ze tot inkeer te brengen. En dan moet de Heere een mens hinkende maken. Zoals een herder dat weleens moet doen bij een schaap dat een onverbeterlijke neiging heeft om weg te lopen. Dan breekt hij het pootje van zo'n schaap, zodat het niet meer goed uit de weg kan. Denk aan Paulus, die een doorn in zijn vlees had. Hij had ook zo'n hart als Jakob. En daarom moest hij afhankelijk gemaakt worden. Opdat hij zou mogen leven bij deze woorden: Mijn genade is u genoeg.

En dan zegt de Heere vervolgens ook dat Hij ze vergaderen zal. De Heere zorgt dat ook de hinkenden er zullen komen. Ze kunnen niet zo hard lopen. Ze hebben nauwelijks benen om te gaan. Maar u kent dat bekende gezegde wel: Ik hoef niet vooraan te staan, als ik maar mee mag gaan...

Zijn er die dat weleens in hun ziel zeggen? Kom, leg uw vinger dan eens bij deze belofte. Dat de Heere de hinkende zál verzamelen. Daar staat de drie-enige God garant voor.

Katwijk aan Zee, ds. M.A. Kempeneers

Kwade Paus

De Roomse paus Franciscus is kwaad. En dan haalt hij flink uit. Hij zei onlangs dat het beter is om een atheïst te zijn dan een hypocriete katholiek. Hij doelde op priesters die zich bezondigen aan kindermisbruik of katholieken die andere mensen uitbuiten. Die zijn slechter dan ongelovigen, want ze veroorzaken veel schade. En inderdaad is het heel erg als de wereld de kerk beschuldigt. Dat gebeurt natuurlijk heel vaak onterecht. Maar helaas ook wel terecht. En of je dan Rooms bent of protestant, voor de wereld is het één pot nat en je krijgt er allemaal van langs. We zien het ook bij Jona, die door een heiden werd beschuldigd.

Jona ligt tijdens die bovennatuurlijke storm diep te slapen. Terwijl de bemanning probeert om het schip drijvend te houden en terwijl ze roepen tot hun goden, herinnert de kapitein zich dat er een vreemdeling aan boord is. Hij is diep verontwaardigd. Iedereen doet er alles aan om het schip te redden en die man die ligt daar maar te slapen! En ik denk dat die opperschipper ook nog geweld heeft moeten gebruiken, dat hij Jona ruw bij de schouder grijpt en hem misschien wel een klap op zijn wang heeft gegeven en geroepen heeft: man, wat mankeer jij toch?

En zo krijgt Jona een ernstig verwijt van de kant van de wereld. Dat doet de wereld natuurlijk wel meer. Allerlei verwijten maken en beschuldigingen uiten in de richting van de kerk. En heel vaak is dat onterecht en vals en heeft de wereld daar geen andere reden voor dan bittere vijandschap. Maar helaas zijn er ook verwijten aan het adres van de kerk die wel terecht zijn. Denk aan het kindermisbruik in de Roomse kerk, of het zwijgen van veel Protestantse kerken tijdens de Holocaust. En zijn veel christenen niet angstig stil geweest tijdens de coronacrisis? Als er gevaren zijn en als de kerk dan slaapt, dan mag er terecht gezegd worden: *wat is u, gij hardslapende? Sta op, roep tot uw God, misschien zal die God aan ons denken dat wij niet vergaan!*

Misschien denk je: dat hoor je de wereld vandaag niet meer tegen de kerk zeggen. Daar heb je helaas gelijk in. Maar weet je wie het wel zegt? De Heere zegt het in Zijn Woord. *Wat is u, gij hardslapende?* Wat mankeert jou? Hoe kun je zo lauw en flauw zijn terwijl je elk ogenblik in de hel kunt zijn?

En de Heere zegt het niet alleen tot onbekeerde mensen, maar ook tot Zijn eigen volk. Hoe vaak staat het niet in de Schrift: *‘Waakt en bidt, opdat gij niet in verzoeking komt.’* Steeds weer komen we de oproep tegen om wakker te worden. Paulus zegt tegen de Romeinen: *‘En ik zeg u dewijl wij de gelegenheid des tijds weten, dat het de ure is dat wij uit de slaap opwaken, want de Zaligmaker is nabij.’*

Des te langer Gods kerk slaapt, des te meer onbekeerde mensen er verloren gaan. En het verwijt van de opperschipper moet Gods volk in de ziel snijden. *Wat is u, gij hardslapende?*

Nu had Jona zo de gelegenheid om te getuigen van Zijn God. Maar Jona doet het niet, omdat hij het niet eens is met de wil en de weg van de Heere. Wat is dat iets ergs. Als er zonde is of wereldgelijkvormigheid, gaat er een slot op de mond. Dan kun je niets zeggen, dan durf je niets te zeggen, en een kind van God voelt zich dan doodongelukkig. In de letterlijke zin van het woord.

Jona preekt niet en Jona bidt niet. Althans nog niet. Dat zal straks gebeuren. De Heere zal net zolang doorgaan totdat Hij Jona heeft waar Hij hem hebben wil. God brengt Zijn volk terug op hun plaats. Maar hoe zal het met jou gaan, als je nog onbekeerd bent?

De stormen in het leven van Gods volk zullen een keer ophouden. Maar als wij onbekeerd doorleven en slapen tijdens de stormen en *‘op zo grote Zaligheid geen acht geven’* (Hebreeën 2:3). Dan zal er straks een eeuwige storm losbreken, die nooit meer eindigen zal.

Jonge mensen, er is nog tijd om wakker te worden. Er is nog tijd om te roepen.

Ds. M.A. Kempeneers
www.bewaarhetpand.nl

Jona 1:6

En de opperschipper naderde tot hem, en zeide tot hem: Wat is u, gij hardslapende? Sta op, roep tot uw God, misschien zal die God aan ons denken, dat wij niet vergaan.

Prof. J.J. van der Schuit kon weleens treffende gedachten, getuigenissen, werkelijkheden doorgeven. Bij de gedenknaald hier in Apeldoorn staan verkeersborden. Borden van betekenis. Ze geven de juiste weg aan naar plaats x of ij. Wanneer een bepaald bord wordt gevolgd bereikt men de plaats waar men moet zijn. Het bord, de richtingaanwijzer, is onmisbaar, zelfs noodzakelijk. Maar nu een zaak, een werkelijkheid. Het bord, hoe nuttig op zich, is alleen een richtingaanwijzer en meer niet. Het is geen gids. Een echte gids die leeft van zijn vak. Kent de route, de weg en weet van alles waar men langs komt. Een gids kan vertellen. Een gids kan toelichten van wat men ziet of hoort. Nu studeren jullie hier in Apeldoorn. Een plaats van betekenis. Een opleiding, een vorming tot predikant. Laat het niet zo zijn dat je in de toekomst gelijk bent aan een ANWB bord, maar wees een gids. Een echte gids is een persoon die mensen welbewust rondleidt en informatie geeft. Die mensen wat meegeeft. De kerkenraad van een bekende gemeente van de prof. gaf met blijdschap door: Professor, we hebben een pastorie kunnen kopen. De prof. was ook verblijd. Aan zijn spreken werd toegevoegd: En nu broeders een kanarie en niet een pop. Een kanarie kan zingen. Een pop niet. Een christin zei eens: Het leven is lessen leren, af- en aanleren. Heilzaam ook voor een dominee. Een duidelijk voorbeeld lezen we daarvan bij Paulus. Paulus kende het kennen, het vervolgen van kennen. Zijn brieven getuigen ervan. Laten we onthouden dat hij in zijn schrijven, spreken en onderwijzen een leidsman, een herder, zelfs

Paulus' getuigenis

een vader was. Iets van het levensbeeld van Jezus Christus schitterde in Paulus' leven. Het valt ook zo op in zijn laatste brief. Geschreven aan zijn geestelijke zoon Timotheüs. Geschreven in een gevangenis. In een cel had Paulus meer geschreven. Het was soms zo. Nu kreeg hij gelegenheid om te schrijven. Maar nu is het anders. Paulus zit nu als een ter dood veroordeelde in de gevangenis. Daar is Paulus vast van overtuigd. Calvijn zegt: 2 Timotheüs is Paulus' allerlaatste geschreven brief. Niet met inkt, maar geschreven met bloed. Veel gedachten zijn er. Veel beheerst Paulus. Is dit nu het afscheid van de gemeenten, van de Kerk des Heeren. Van zijn broeders, zijn jonge ambtsbroeder Timotheüs. Je gaat vanuit de cel naar het schavot. Is dat de leiding, de wil van de Heere. Deze gedachte leidt niet tot schrijven. Juist het tegendeel. De aanhef van de brief is onveranderd, gelijk aan de aanhef van andere brieven. Paulus een apostel van Jezus Christus, door de wil van God, naar de belofte des levens, dat in Christus Jezus is. Met die zekerheid gaat Paulus naar het schavot. Op het schavot. Zo gaat hij het leven eindigen met genadetitels, waarin schitteren de wil en het werk van een drie-enig God. Ambtsdragers bewonderen de drie-enige God weleens. Ook tijdens de prediking. Onverdiende zaligheeden heb ook ik genoten. Ik roem in vrije gunst alleen. In 2 Timotheüs 1:2 geeft Paulus aan zijn zoon een christelijke bemoediging. Opvallend. Paulus wijst niet op zijn omstandigheden. Wat hem wacht. Met welk een groet begroet Paulus Timotheüs. Genade, barmhartigheid, vrede zij u van God de Vader en Christus Jezus onzen Heere. Welk een heilsgetuigenis vereeuwigt Paulus door zijn schrijven. In zijn dodencel leeft Paulus van en door genade, barmhartigheid en vrede. Welk een heilszaken. Welk een heilswerkelijkheid. Niets kon Paulus scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus onzen Heere. Rom. 8:38 en 39. Genade vervult Paulus

met barmhartigheid en vrede. Wanneer we de groet met andere groetenissen vergelijken dan is in de meeste brieven van Paulus het woord barmhartigheid weggelaten. Nu lezen we het veel werkende, inhoudsvolle woord barmhartigheid. God de Heere is met ontferming bewogen. Afschaduwung zien we in de houding, in het doen, de gezindheid van de barmhartige Samaritaan. We kunnen ervan overtuigd zijn dat Paulus met overtuiging het woord barmhartigheid geschreven heeft. Het is naar de wil van de Heilige Geest. Mijn zoon, mijn jongen: de Verbondsgod ziet in liefde op je neer. Hij zal een Vader zijn. Zijn Zoon je Herder. De Heilige Geest je Leidsman, je Leraar. Het zal je aan niets ontbreken. Ook niet in de gemeenten. De drie-enige God leeft en werkt ook voor en in jou. Schep moed uit mijn behoudenissen. Mijn heengaan is aanstaande. Mijn levensschip zet koers naar de stranden der eeuwigheid. Een woning in het huis van de Vader is voor mij bereid. Het doel van mijn apostolische loopbaan is bereikt. Paulus heeft zijn loop met blijdschap mogen volbrengen en de dienst die hij ontvangen heeft van de Heere Jezus om te betuigen het Evangelie van de genade Gods. Hand. 20:24. Ootmoedig en dankbaar schrijft Paulus dat hij het geloof heeft behouden. Gaat het over het geloof, dan wijst Paulus allereerst op de inhoud van het christelijk geloof. Het abc van het christelijk geloof en zo het geloven in. Gelijk dit met de apostolische belijdenis beleden wordt. Het belijden van Paulus kan ook zo gelezen worden: Ik ben het geloof trouw gebleven. Als Paulus Timotheüs op zijn levensgang en levenseinde wijst, dan doet Paulus het met dit doel om de soms mismoedige, moedeloze, jonge Timotheüs te sterken in de vaste overtuiging: De Heere blijft nabij. Hij helpt je. Hij ondersteunt je. Hij stimuleert je steeds om te strijden. Zelfs te lijden voor de Koning van de Kerk en Zijn leden.

Ds. M.C. Tanis

Kenmerkenprediking (Slot)

Niet de gestalten en kenmerken van de mens, maar het offer van Christus is de grondslag van de zaligheid. "Jezus, niet mijn eigen kracht, niet het werk door mij volbracht, niet het offer dat ik breng, niet de tranen die ik pleng (...), kunnen redden, Gij alleen!" Nee, de bijbelse prediking waarin de kenmerken een plaats hebben, wijst deze kenmerken niet aan als grond... Maar - is daarmee de kenmerkenprediking dan ook afgewezen?

Met de bovenstaande woorden besloot ik het vorige artikel. Uit het geheel van wat ik over kenmerkenprediking schreef, zal duidelijk zijn dat mijn antwoord op die laatste vraag ontkennend is. Nee dus. Bijbelse prediking is Christusprediking. "Hoort Hem!", zo wees God de Vader Zijn Zoon aan op de berg der heerlijkheid. Daarom dient in de stem van de prediker de stem van de Heere Zelf door te klinken. In het aanwijzen en aanprijzen van deze enige Naam tot zaligheid. Maar deze Christusprediking omvat mede het aanreiken van de toetsstenen, of zo u wilt: de kenmerken van het ware geloof. Opdat ik weten zou of ik een levend lidmaat van het Lichaam van Christus ben - of niet. Deed de apostel Paulus anders? "Onderzoekt uzelf, of gij in het geloof zijt. Beproeft uzelf. Of kent gij uzelf niet...?" [2 Kor. 13]. In deze toetsing slaat de apostel zichzelf niet over: "... opdat ik niet enigszins, daar ik anderen gepredikt heb, zelf verwerpelijk worde." [1 Kor. 9].

In de evangelieverkondiging waarin de kenmerken van een levend geloof een plaats hebben, zal aandacht zijn voor zowel (de noodzaak van) het komen tot Jezus Christus alsook voor het leven uit Hem. De Heilige Geest is niet alleen de Werver van de bruid, maar Hij is ook de Vriend van de Bruidegom die de blijvende band vormt tussen Christus en de Zijnen.

Bijzonder leerzaam is wat dr. H.F. Kohlbrugge over deze dingen noteerde in het catechisatieboekje van zijn hand *De leer des heils*. In het derde hoofdstukje vraagt hij naar de vruchten van de bekering, ofwel de kenmerken van het nieuwe leven. Hij formuleert ze als volgt [310]: "Hartgrondige ootmoed voor God, of erkenning dat men niets is; oprechte hoogachting van alle geboden Gods en een hart dat tot die geboden geneigd is; ongeveinsd geloof aan Gods genade en ontferming in Christus Jezus, en ongehuichelde overgave van zichzelf voor het heil des naasten."

In de praktijk van zijn gemeente Elberfeld zal Kohlbrugge regelmatig vragen hebben gehoord die samenhangen met de zekerheid van het leven met de Heere. [312] "Hoe kan iemand weten of hij bekeerd is? Een mens heeft niet naar zichzelf te vragen, wat hij is of niet is, maar zich voortdurend te bekeren van alle verkeerdheid, en alleen te vragen naar die God die in mensen een welbehagen heeft."

Gevraagd naar de wijze en het tijdstip van het zaligmakend werk van Christus in de zondaar, wijst Kohlbrugge verrassenderwijze allereerst naar Gods werk buiten de mens. [316] "Wanneer heeft dit eigenlijk plaats gevonden? In de kruisiging en opstanding van Christus, waarin Hij alles Gode wedergebracht en alles hersteld heeft, wat door onze schuld bedorven was, nadat wij van God afgefallen waren." Maar betekent dat nu dat we onszelf zomaar kunnen toe-eigenen wat de Heere Jezus volbracht heeft in Zijn werk op aarde? Nee, zeker niet. Dan begrijpen we het verkeerd. De oorsprong van de zaligheid ligt weliswaar geheel buiten mij, in het eeuwige voornemen van God de Vader, en in het zaligmakend werk van God de Zoon. Alles buiten mij.

We mogen de vruchten van Gods werk in ons leven niet tot grondslag van ons behoud maken. Maar we mogen evenmin de toepassing van de zaligheid laten opgaan in de verwerving van de zaligheid. Vandaar vraag 317: "Wanneer wordt een mens de vrucht van dit werk deelachtig? Ofschoon het heil van Christus voor ons aanwezig is, zo komt er nochtans in ons leven een zeker tijdstip, waarop wij door de Geest des geloofs in dit heil overgezet worden, en van de dood in het leven overgaan. Dit is de gehele omzetting van de mens, welke hem tevreden maakt met de gerechtigheid die voor God geldt, een omzetting die ook wedergeboorte heet."

Deze wedergeboorte is onmiskenbaar het werk van de Geest van Christus. Zonder ons, in ons, zo belijden we met de Dordtse Leerregels. De Heilige Geest bedient Zich daartoe van een door de Heere gegeven middel. [319] "Wat is het middel waarvan God Zich daartoe bedient? Het Woord Zijner genade, juist dan, wanneer ik geen grond meer onder mijn voeten vind, ook geen leven meer in eigen hand heb, en de hemel boven mij gesloten is..." [320] "Wat is het kenmerk van uw wedergeboorte? Dat ik mijn God vrees, mijn naaste eer en liefheb, ook mij met mijn wedergeboorte niet troost, maar met de eeuwige trouw en ontferming Gods." Zullen deze zaken naar Gods bedoeling een plaats in de evangeliebediening hebben? Dat zullen ze! [335] "Wat bewerkt de Heilige Geest door zulke prediking? Een verbroken geest en een verbroken en verslagen hart; een erkennen van elke zonde; een waarachtige honger en dorst naar gerechtigheid; een zekerheid van volkomen vergeving van zonde; troost, vrede en blijdschap in God en een verzekering van de eeuwige zaligheid."

Ds. J.M.J. Kieviet

KERK ZIJN

Zo heet een rapport, dat dient als agendapunt op de GS. Een broeder vroeg mij hierover iets te schrijven. Ik doe dat omdat bespreking ter GS reeds heeft plaats gevonden als dit nummer van ons blad verschijnt. (Inmiddels bleek vandaag dat besluitvorming ter Synode is uitgesteld).

De opstellers geloven een weg te mogen wijzen uit de impasse. Welke weg dat nu precies is? Ik kon dat niet makkelijk ontdekken. Het stuk dreigt te vervallen in een omhaal van woorden. Heel veel mooie dingen worden genoemd. Het zwakke punt ligt in de concrete toepassing. Voor veel kerkleden zal het te ondoorzichtig zijn.

Ik doe de commissie geen onrecht als ik stel dat men een pleidooi voert voor het vasthouden van elkaar in de huidige situatie. Deze gedachte wordt gestaafd met een grondige schets vanuit het verleden.

Ik moet mij beperken wat betreft de ruimte in ons blad. Ik onderschrijf geheel (voorzover mijn kennisname strekt) de vele goede dingen. Maar er blijven concrete vragen: Eenheid, met wie? Dwalingen, hoe ernstig? Misschien zit de commissie nog op een oud spoor. Ook wij zoeken eenheid, maar dan breder, met heel de Gereformeerde Gezindte. Binnen de eigen gelederen lopen we steeds meer uiteen. Ik meen dat een begaanbare weg gevonden kan worden in een meer congregationalistische herstructurering met open grenzen naar elke vriend en metgezel. Ik heb de redenering van dit stuk (als ik het goed verstaan heb) mijn hele kerkelijke loopbaan gehoord. Bij elke opening van een classisvergadering. Elkaar vasthouden. Tot beschamens toe. We hebben dit pad dus echt wel bewandeld. We hebben daarin als CGK ook veel bereikt. We zijn heel ver gegaan. Waar eindigt deze weg? Hoe vaak is er al opgeroepen tot het gesprek? Het liep doorgaans nergens op uit. We hebben als kerken geleerd rekening te houden met elkaar. Anderen hebben ons daarover bewonderd en berispt. Ook nu nog ligt het zo: we beoordelen geenszins de persoonlijke geloofsstatus van wie dan ook. Wij hebben wel de roeping elkaars gedachten te toetsen. Let wel: dat is een roeping. De roeping elkaar en onszelf te vermanen. Dat behoort tot het kerkzijn.

Ik ga op dit laatste even door. Dan blijkt dat onze gedachten anders zijn dan wat dit rapport beoogt. Men kan beklemtonen wat verbindt, men kan ook pijnlijk constateren wat scheidt. Dit te benadrukken is nodig, om dit rapport in evenwicht te brengen.

Ik ben de laatste weken nogal klemmend gestuit op het verschijnsel van de valse profetie. Dit bij lezing van het boek Jeremia. De valse profeet

Hananja stond hem naar het leven zelfs. Jeremia moest wachter zijn. De duivel hult zich graag in het gewaad van de waarheid. Dat blijkt op vele plaatsen. Hij deed dat reeds in het Paradijs. Rationele beïnvloeding. Zo zacht als honing was en is zijn spreken. Dat is nu nog echt zo. Wat heeft Paulus niet moeten strijden tegen valse profeten. Denk ook aan de klare woorden van de waarzeggende dienstmaagd in Filippi. Hoezeer heeft ook Jezus niet gesproken over de komst van valse Christussen. Geloof hen niet. Daaronder vielen de Farizeen, maar het kon ook zo maar gebeuren dat Petrus in verkeerd vaarwater kwam. Overal kan zich de satan openbaren, als een engel des lichts. De lieflijk sprekende Johannes roept op de geesten te beproeven, of deze uit God zijn. Niet zozeer de mensen, maar de geesten. Achter aardige mensen gaan deze geesten schuil. Dat moeten we eerst op onszelf persoonlijk allen toepassen. Als we dat nu zouden gaan doen, zou er veel gewonnen zijn. Deze valse leer is links en rechts onder ons. Maar daar gaan Synodestukken eigenlijk nooit over. Deze nota in ieder geval ook niet. Wij zijn allen broeders, zo heet het. Ik heb eens gehoord dat ds. Daan Overduin daarvan maakte: wij zijn allen loeders. Dat gaat ook weer te ver. Maar onder ons is het allemaal zo liefelijk, zo broederlijk, zo vriendelijk. Luther zou zich er niet in herkennen. Dit rapport had meer van de realiteit moeten uitgaan, meer dan is geschied.

Er is de laatste tijd veel te doen geweest over de kerkelijke verdeeldheid. Dit lijkt dé schuld van de kerk te zijn. Ook dit stuk gaat daar van uit. Ik geloof dat zo niet. De schuld ligt dieper. De schuld van de kerk ligt in het afdwalen van de weg der godsvrucht, in het verlaten van de rechte prediking, in het open staan voor en het meegaan met de wereld, kortom, er is een verlating van Gods geboden over de hele breedte van het leven. En één van de gevolgen en symptomen hiervan is dan de onderlinge verdeeldheid. Ik vrees dat in dit opzicht dit rapport de diagnose niet goed stelt.

Ik haal een onderdeel van dit rapport er even uit. Men spreekt, wie had dat gedacht, over gesloten kansels. Het is (terecht!) een ernstige zaak. Ik ga daar nader op in. Ik durf te stellen dat de oude CG prediking van veel kansels wordt geweerd. Maar ik erken eerlijk: dat gebeurt aan alle kanten. Ik heb al eens in ons blad een praktische en verzachtende

motivering aangegeven. Het blijft echter een teken van breuklijnen en scheiding.

Hiermee hangen enkele nog veel ernstiger zaken samen. Ik denk aan de geperforeerde gemeentegrenzen. Een begeleidend verschijnsel van de gesloten kansels. We doen daar allemaal aan mee. De echte schapen behoren te vragen waar de Heere Zijn kudde legerd op de middag, want er zijn ook legeringen der metgezellen. Wat zijn er een dwalende schapen tussen de vervallen kerkmuren. Voor velen kan dit niet anders. Zoek de groene weiden, als deze er zijn. Maar er is natuurlijk ook wildgroei ontstaan. We moeten ook constateren dat ieder zijn eigen mening volgt. Het waarheidsgehalte gaat schuil achter zoiets als nestgeur en fijnproeverij.

Het is eigenlijk een mijnenveld waar je zo maar verstrikt zou kunnen raken in voetangels en klemmen. Alleen een krachtige opwekking van Gods Geest zou hier de rechte lijnen weer kunnen trekken. Dat is de enige oplossing voor de kerkelijke verdeeldheid. Hoe schadelijk is het als we zoeken naar een prediking van “zachte dingen”, ook al zouden deze in zwaar materiaal verpakt zijn. We staan hier allemaal schuldig. Ook op deze terreinen hebben we onze roeping verzaakt, maar wie kan hier uitwegen wijzen? “Gij zit, gij spreekt van uw broeder...”

Ik moet nog een stap verder gaan. Er zijn gemeenten waar de Avondmaalstafels ook gesloten zijn. Dat kan doordat zoekende zielen worden afgehouden van het brood der kinderen. Dat zou kunnen omdat de prediking versmalde thema's aanroert, maar het kan ook zijn dat er rond het Avondmaal allemaal bezitters leven, die een missend mens in het dorre doen wonen, zodat hij zich geheel vervreemd voelt in een gemeente en onder een prediking. U begrijpt met mij wel de ernst van de zaak?

In de ene gemeente gaat dertig procent aan het Avondmaal in een naburige gemeente honderd procent. Wie ten Avondmaal gaat, heeft hoop op Christus en al Zijn verdiensten. Honderd procent minus dertig is zeventig. In de ene gemeente heten zij onbekeerd of zijn het mensen die leven in duisternissen, in de andere gemeente zouden deze zeventigen ingeschaard worden op de akker van Boaz. Ik bedoel te zeggen: in de een of in de andere gemeente worden die zeventig misleid of zelfs bedrogen. Beide kan niet tegelijk waar zijn. Ik bedoel hiermee te zeggen dat dit heel ernstige afwijkingen zijn, die niet slechts met een goed gesprek worden opgelost, ook niet met een goed bedoelde nota, maar die roepen om de krachtige doorwerking van Gods Geest. Beseffen wij nog wel hoe zaken van dood en leven hier in het geding zijn? Begrijp mij goed dat ik hier naar anderen wijs. We moeten allen onszelf ernstig onderzoeken of

deze zaken in Gods gunst kunnen zijn?

Weet ons kerkvolk wat de Heere bedoelt met de bloemhoven? Wordt het daar vanaf de kansel voor gewaarschuwd of is ook onze prediking zo vervuld met loze kalk? Dit is voor mij en voor al Gods dienaren wel een moeilijke vraag, maar ik moet me die vraag elke zondag stellen. En ook: weten onze gemeenten ook van de doorwaaide hof van Gods Kerk, waar de stromen van levende wateren worden gezien om Gode vruchten voort te brengen? Wie staat hier niet schuldig? Welke Synode gaat hier op in?

Ik ga dan nog een stap verder. Ook bij het graf blijken de scheidingen aanwezig te zijn. In de ene gemeente worden er schijnbaar weinigen zalig, in andere plaatsen hoort men steeds goede woorden over hen die heengingen. Deze onderscheidene uitingen kunnen niet allemaal tegelijk waar zijn. Ik hoop dat al die goede en gunnende woorden bij de graven en de ziekbedden gesproken, door de Heere worden overgenomen. We kunnen als mensen niet in enige beoordeling treden van onze naasten. Alleen de Heere is de Kenner der harten. We menen echter wel dat hier gevolgen te zien zijn van kansels, van gesloten kansels, zoals het rapport opmerkt.

Ik beseft dat ik hiermee een ander licht heb doen vallen op de situatie. Ik kan ook nog niet zomaar de hoop uitspreken dat wij, mensen, de bressen kunnen toemuren. Wat het rapport op de goede plekken opmerkt, is volkomen waar. Maar deze praktijk, deze nachthut van de kerk van onze dagen laat ook van zich spreken.

Gezien de geschetste ernst der dingen, hebben we meer nodig dan dit stuk. Ik waardeer het goede dat geboden wordt, ik mis fundamentele zaken die vragen om aandacht. Het echte Kerk zijn is een gave van God. In het herfsttij van onze dagen. Maar gelukkig zijn er voor de Heere geen onmogelijkheden. Dat geeft ons toch verwachting!

Ds. P. Roos

Irenaeus - Bijbels theoloog uit de Vroege Kerk (4)

Al enkele keren hebben we gelet op de figuur van Irenaeus van Lyon (ca. 135-200). De eerste keer volgden we zijn levensloop. Daarna hebben we gehoord, tegen welk front Irenaeus streed. Dat front werd vooral gevormd door de ketterij van Marcion en die van de gnostiek.

Wapens

Wellicht herinnert u het zich nog: Marcion was de man van de schaar. Alles wat hem niet uitkwam, knipte hij uit de Bijbel weg, zodat hij nog maar een heel dunne Bijbel overhield: Een Evangelie naar Lukas en een aantal brieven van Paulus, waarin ook nog eens geselecteerd is. De gnostiek lijkt wel wat op de opvattingen van Marcion, maar gaat toch ook andere wegen. Via een andere interpretatie van de Heilige Schrift komt men tot allerlei dwalingen. Al in de inleiding op zijn grote werk 'Tegen de ketterijen' verwijt Irenaeus zijn tegenstanders, dat ze 'de woorden des Heeren vervalsen, terwijl ze een slechte uitleg geven van wat goed gezegd is'.

Welke wapens heeft Irenaeus gehad om tegen deze ketterijen te strijden? Het is goed om even over die vraag na te denken. Irenaeus leefde namelijk in de begintijd van de christelijke gemeenten. Dat was een tijd waarin mensen niet zomaar beschikking hadden over de tekst van Gods Woord. En belijdenisgeschriften, zoals wij die kennen, waren er in elk geval zó nog niet.

Aantekeningen in de bibliotheek

Toch heeft Irenaeus wel gebruik kunnen maken van Gods Woord. Daarmee is hij van jongs af vertrouwd geweest. Als jongen heeft hij nog onder de prediking van Polycarpus van Smyrna gezeten. Uit zijn boeken blijkt, dat zijn taalgebruik diepgaand beïnvloed is door de Schrift. Steeds weer haalt hij Bijbelwoorden aan. P.L. Wansink, die een mooi proefschrift over Irenaeus' omgang met het Oude Testament geschre-

ven heeft, veronderstelt dat Irenaeus gebruik maakte van de bibliotheken van de gemeenten in Rome en Lyon en dat hij zo toegang heeft gehad tot de boeken van het Oude Testament.

Volgens Wansink heeft Irenaeus in die bibliotheken zelf aantekeningen gemaakt van kerngedeelten uit de Heilige Schrift, op perkament of wasplankjes. Hoewel dat laatste niet met zekerheid kan worden vastgesteld, is het toch wel een prachtig beeld: Irenaeus, afkomstig uit de gemeente van Polycarpus in Smyrna in Turkije, die in bibliotheken van de gemeente te Rome en Lyon de Bijbel bestudeert en daarbij zorgvuldig aantekeningen maakt. En die op basis van die aantekeningen, die hij vaak bestudeerd en overdacht zal hebben, zijn boeken schrijft.

Intussen hebben wij zoveel meer mogelijkheden dan Irenaeus. We hebben allemaal een Bijbel in huis. Alle lezers van Bewaar het Pand zullen, denk ik, wel beschikken over de Kanttekeningen, Matthew Henry, de Bijbel met Uitleg. En dominees hebben tegenwoordig hun eigen bibliotheek. Hoe gaan wij om met de Heilige Schrift? Graven we erin?

Regel der waarheid

Tegelijk doet zich natuurlijk ook een moeilijkheid voor, als Irenaeus de Bijbel gebruikt om allerlei dwalingen te bestrijden. Want zijn tegenstanders beroepen zich ook op de Bijbel. Elke ketter heeft zijn letter, zegt het spreekwoord. Ze geven alleen een andere interpretatie van wat er staat. Irenaeus heeft zich daarom ook beroepen op de 'regel der waarheid' [*regula veritatis*]. Wat bedoelt hij daarmee?

Laten we daarvoor een stukje lezen in zijn werken: 'Wat ons betreft, wij houden ons aan de regel der waarheid. Er is een almachtige God, Die alles geschapen heeft door Zijn Woord, het heeft geordend, en alles uit het niets heeft gemaakt tot wat het is, zoals

de Schrift zegt: 'Door het Woord des Heeren zijn de hemelen gevormd en door de adem van Zijn mond al hun kracht' (Psalm 33; 6). En op een andere plaats: 'Alles is door Hem gemaakt, en zonder Hem is niets gemaakt' (Johannes 1: 3). Van dat alles is niets uitgezonderd, maar de Vader heeft alles door Hem gemaakt... Hij heeft dat alles niet gemaakt met behulp van engelen of machten los van Zijn wil; God heeft namelijk niets van dat alles nodig. Maar door Zijn Woord en Geest maakt Hij alles, ordent alles, onderhoudt het en geeft aan alle dingen het zijn. Hij is het Die de wereld heeft gemaakt – want de wereld valt ook onder dat 'alles' -, Hij is het Die de mens heeft gevormd, Hij, de God van Abraham, de God van Izak en de God van Jakob. Boven Hem is er geen andere God, noch een principe, noch een macht ... Hij is de Vader van onze Heere Jezus Christus, zoals wij nog zullen aantonen'.

Wat de kerk altijd en overal heeft geleerd

In deze 'regel der waarheid' gaat het volgens Irenaeus om wat de kerk 'altijd en overal' heeft beleden ten aanzien van God de Schepper. Dat de nadruk hier op de Schepper valt, is natuurlijk omdat de dwaling van Marcion en de gnostiek op dit punt begint.

Irenaeus zoekt voor zijn Bijbeluitleg dus naar een overzicht van wat de kerk altijd en overal heeft geleerd. Zijn uitleg van de Schrift zal daarmee in overeenstemming moeten zijn. En, zo schrijft Irenaeus, 'als we ons aan deze regel houden, kunnen we – hoe veel en hoe verschillende dingen de gnostici ook zeggen – gemakkelijk aantonen, dat zij zich van de waarheid verwijderden'.

Ds. A.J.T. Ruis

Puriteinse emigranten (4)

Thomas Hooker

Wanneer de Pilgrim Fathers in 1620 Plymouth Colony stichten, moeten zij het de eerste jaren zonder predikant stellen. Dat is in de kolonie aan de Baai van Massachusetts geheel anders. Al in 1633 emigreren enkele puriteinse predikanten van naam naar dit gebied en later volgen verschillende anderen. Deze predikanten spelen in de kolonie een zeer belangrijke rol, zowel in de kerk als in de samenleving. In dit artikel haal ik één van de bekendste van hen naar voren: Thomas Hooker (1586–1647).

De vlucht

In 1629 raakt Hooker als puriteins predikant in Engeland in moeilijkheden. Eerst wordt hem door het kerkelijk gezag het preken in zijn eigen gemeente verboden en vervolgens wordt hij voor het 'Gerechtshof voor kerkelijke zaken' gedaagd. Omdat hij weet dat hij daar tot een gevangenisstraf veroordeeld wordt, besluit hij naar Nederland te vluchten. Voordat hij vertrekt, houdt hij echter nog een vlammende preek, waarin hij zegt dat het Verenigd Koninkrijk onder het oordeel van God ligt en dat Hij bezig is het land te verlaten. Indringend roept hij het volk en de kerk van Engeland op om zich te bekeren en 'Hem niet weg te laten gaan'. Het verblijf van Hooker in Holland loopt op een teleurstelling uit. Hem is een beroep van de Engelse Kerk in Amsterdam in het vooruitzicht gesteld, maar dat gaat door allerlei kerkelijke verwikkelingen niet door. Bovendien valt het geestelijk klimaat in de Lage Landen hem zwaar tegen. Hij treft er wel de nodige rechtzinnigheid aan, maar weinig 'doorleefde religie'. Zodoende besluit hij met vrouw en kinderen naar Nieuw-Engeland te emigreren.

Strijd onder broeders

De familie Hooker reist niet alleen. Onder de pasagiers bevinden zich ook twee andere bekende predikanten met hun gezinnen, namelijk John Cotton (1558–1652) en Samuel Stone (1602–1663). Met zijn drieën verzorgen zij vrijwel dagelijks drie kerkdiensten aan boord. Cotton preekt 's morgens, Hooker in de middag en Stone na het avondeten. De reis verloopt voorspoedig en in september 1633 komen ze in Boston aan. Cotton wordt predikant in deze stad en blijft daar zijn hele verdere leven. De beide anderen trekken dieper het binnenland in en vestigen zich in Newton waar Hooker predikant wordt en Stone zijn assistent. Lang blijven zij echter niet in deze plaats. In 1635 vertrekken zij met een grote groep gemeentelieden uit Newton in zuidwestelijke richting naar het nog nauwelijks ontgonnen gebied aan de oever van de rivier de Connecticut. Daar stichten zij een nederzetting die zij Hartford noemen en daarmee worden zij de stichters van de latere Amerikaanse staat Connecticut. Wat is de reden van hun vertrek? De officiële lezing is dat het gebied rond Newton door de grote toevloed van immigranten te klein wordt. Op de achtergrond speelt echter ook een theologisch geschil tussen Hooker en Cotton. De laatstgenoemde eist dat

mensen die toetreden tot de gemeente een openbare belijdenis afleggen van hun persoonlijk geestelijk leven. Vervolgens wordt deze belijdenis door de andere leden van de gemeente getoetst. Dit wordt de heersende praktijk in heel de kolonie aan de Massachusetts Baai. Hooker heeft een ruimere visie. Hij is van mening dat als iemand belijdt dat hij de Heere wil dienen, zich houden wil aan de Schriften en in de vreze des Heeren wil wandelen, wij die belijdenis dienen te aanvaarden. De kerk oordeelt namelijk niet over het innerlijk van de mens. Deze opvatting wordt ook toonaangevend in de nieuwe nederzettingen van Connecticut. Dit meningsverschil tussen Hooker en Cotton is echter nog maar het begin van de onenigheid tussen hen beiden. In de beide volgende artikelen zal blijken dat er nog meer conflictstof is die hen van elkaar verwijdt.

Congregationalisme

De laatste jaren van Hooker staan vooral in het teken van de verdediging van het congregationalisme. In Engeland is de invloed van presbyteriaanse puriteinen namelijk zo toegenomen dat zij gedaan krijgen dat er in 1643 een synode bijeen wordt geroepen om hervormingen in de Kerk van Engeland door te voeren. Op deze synode van Westminster zijn ook waarnemers uit Schotland uitgenodigd die – uiteraard – de presbyteriaanse overtuiging zijn toegedaan. Enkele afgevaardigden hangen het congregationalistische standpunt aan, maar zij zijn verre in de minderheid. Vanuit 'het presbyteriaanse kamp' verschijnt in deze jaren een ware vloedgolf van geschriften om het presbyterianisme te verdedigen en de Kerk van Engeland zo rijp te maken voor die opvatting. Vooral de Schotse hoogleraar Samuel Rutherford (1600 – 1661) is op dit terrein erg actief. Aan Hooker wordt gevraagd het werk van Rutherford en anderen te weerleggen en het congregationalisme te verdedigen. Het gevolg is zijn befaamde werk *Een overzicht van de hoofdinhoud van de kerkorde*. Dit is het eerste grote handboek waarin de theorie en de praktijk van het congregationalisme wordt uiteengezet. Het oefent dan ook jaren lang grote invloed uit op het kerkelijk leven in Nieuw-Engeland en daarbuiten. Hooker heeft echter de presbyterianen niet kunnen overtuigen.

Prof. dr. A. Baars

BOEKBESPREKINGEN

John Flavel, Overgeleverd om onze zonden. Gebonden, 148 blz., € 14,90, Uitgeverij De Schatkamer, Rump, ISBN 978 90 5741 367 4. Dit boek bevat zes preken van John Flavel (1628-1691) over het lijden van de Heere Jezus.

Ds. J.W. Verweij, ik kom weder tot u. Gebonden, 107 blz., € 5,50, Uitgeverij De Schatkamer, Rump, ISBN 978 90 5741 373 5. Dit boekje bevat drie preken over Johannes 14 en een over Johannes 16 waarin het gaat over rijke beloften die voor de hemelvaart zijn gegeven aan de discipelen.

VAN STAVEREN
begrafenisverzorging

Met aandacht, zorg en respect

Dag en nacht bereikbaar

(0172) 23 33 38

Wij verzorgen alleen begrafenissen

Vraag vrijblijvend het boekje
"Mijn Laatste Wens".

www.vanstaverenbegravenissen.nl
info@vanstaverenbegravenissen.nl

EEN KIJKJE IN DE 'KEUKEN' VAN DE PREDIKANT

Nieuw! In het boek 'Preken is een liefdedienst' vertellen 15 predikanten over de weg naar het predikambt, de voorbereiding op de preek, toeleven naar de zondag en tal van andere aspecten van de prediking, zoals exegese, contact met de hoorders en tale Kanaäns. Aan het woorden komen o.a. dr. C.P. de Boer, J. Bos, A.T. Huijser, J. Joppe, A. Kort, A. van der Zwan.

Het boek telt 304 pagina's en is verkrijgbaar voor € 19,90

Bestellen: belzen@filternet.nl/ 06-39123940
of 06-24128289

P E R S BERICHT

UITGESTELDE PSALMZANGDAG IN KAMPEN GAAT DOOR!

KAMPEN - Op zaterdagmiddag 10 oktober 2020 wordt in de Bovenkerk te Kampen de jaarlijkse psalmzangdag gehouden. Marco den Toom begeleidt de psalmen op het orgel en ds. A. Schot verzorgt de meditaties.

De Psalmzangdag, die doorgaans in maart plaatsvindt, werd dit jaar vanwege corona uitgesteld – onder voorbehoud – tot het najaar. Vanaf 1 oktober mag er in de Kamper Bovenkerk weer gezongen worden, met inachtneming van de geldende richtlijnen van het RIVM. Op dit moment laat de situatie het toe om ca. 200 volwassenen in de kerk toe te laten. Voor het aantal kinderen geldt geen beperking. Dit maakt de Psalmzangdag tot een gelegenheid bij uitstek om te bezoeken met het hele gezin. Het thema van deze middag is 'Opent uwen mond'. Speciaal voor de kinderen zullen er allemaal bekende psalmen gezongen worden.

De Psalmzangmiddag is gratis toegankelijk en begint om 13.30 uur. De deuren van de kerk gaan open om 12.30 uur. In tegenstelling tot andere jaren kan er nu helaas vooraf geen koffie en thee geschonken worden en mag er ook geen pauze gehouden worden. In plaats daarvan worden twee orgelsolo's door Marco den Toom ingelast, ter onderbreking van het programma. Allen hartelijk welkom! Bezoekers dienen zich vooraf te registreren via de website. Bij ziekte en/of verkoudheidsklachten wordt u dringend verzocht thuis te blijven. Voor meer informatie: www.psalmezangdag.nl. Reserveren via ticketscorner.nl/psalmzangdag

BEZINNINGSBIIJEENKOMST!

Op D.V. Vrijdag 23 oktober a.s. wordt er een bezinningsavond gehouden.

Ds. A.J.T. Ruis, hoopt te spreken over :

Maarten Luther over de overdenking van de Heilige Schrift.

Deze bijeenkomst wordt gehouden in de Chr. Gereformeerde "Sionskerk"
Haadweg 127 Damwoude.

Aanvang :19.45 uur.

Allen van harte welkom!

Het bestuur van de Christelijke Gereformeerde.
Bezinningskring.

Steun het evangelisatiewerk in Gent
en bestel uw boeken bij ons.

Uw bestelling ontvangt u binnen
twee dagen thuis.

Email: webwinkel@evangelischcentrum.be
Telefoon (0032)92230560

Van de redactie

Verschijsning volgende nr.

Het volgende nummer zal verschijnen D.V.
donderdag 22 oktober 2020. Dus over twee weken.
Kopij graag binnen donderdag 8 oktober 2020.

CBB

'Bewaar het Pand' is voor mensen met een
leesbeperking beschikbaar bij de CBB (Chr.
Bibliotheek voor Blinden en Slechtienden). Tel.
0341- 565499, e-mail info@cbb.nl

AvH

De Verrassing
Bungalowpark

Welkom terug op ons park!

Al 60 jaar verrassend op Texel!

www.deverrassing.nl | 0222 31 89 06

Begravenisonderneming de Jongh

Voor een waardige en stijlvolle verzorging van alleen begravenissen

Hardinxveld-Giessendam	Dordrecht e.o.	Waardenburg
0184 - 61 11 54	078 - 641 27 40	0418 - 65 20 39

Dag en nacht persoonlijk bereikbaar.

H. de Jongh D.D.E. Meliëste M.K. Ligthart A.J. van Lieburg

www.begravenisondernemingdejongh.nl

Uitnodiging

Alle kinderloze echtparen nodigen wij van harte uit voor onze bijeenkomst D.V. zaterdag 14 november 2020 in de Bethelkerk, Sigmondstraat 47 te Werkendam. Inloop 14.00 uur, opening 14.30 uur.

Ds. H.J. Agteresch houdt voor ons een inleiding. Ook is er ruimte voor vragen en ontmoeting. Hartelijk welkom!

Gezegend gezin
Zonder kinderen rondom uw tafel

Revoke wil echtparen met een onvervulde kinderwens ondersteunen door Contact, Voorlichting en Bezinning.

Revoke
Reformatische Vereniging van Oegstland en Oegstlandse kerken

Wilt u meer informatie:
kijk op www.revoke.nl, mail naar algemeen@revoke.nl of bel 0318 - 45 65 87.

Colofon

Dit blad wordt om de veertien dagen uitgegeven door de stichting **Bewaar het Pand.**

ISSN nummer: 0166 - 4646

REDACTIELEDEN

Ds. A. van Heteren,
Ds. K. Hoefnagel en Ds. J.M.J. Kievit

REDACTIE ADRES

Ds. A. van Heteren, Vlaak 10, 8321 RV Urk, T 0527-688978
E a.vanheteren@klikSAFE.nl

ABONNEMENTEN

P.J. Boers, Bergstoep 46C, 2959 AC Streefkerk. T 0184-669116
E pand@solcon.nl NL37 INGB 0000 7043 50 t.n.v.
Stichting Bewaar het Pand te Streefkerk.
Abonnementsprijs € 28,00,- per jaar.
Abonnementsprijs Verenigde Staten en Canada \$ 32,-per jaar.
Advertentietarieven op aanvraag.
Contactadres Canada:
D. Kleinjan Tel. 905-627-8556
mail: bewaarhetpand@hotmail.com

Abonnementen lopen van 1 januari t/m 31 december.
Een abonnement kan op elk moment ingaan en moet uiterlijk 1 december schriftelijk of per e-mail worden opgezegd.

**Psalm
zang
dag**

*Een middag
voor het
hele gezin!*

Bovenkerk Kampen
D.V. zaterdag 10 oktober 2020

MAXIMAAL 250 VOLWASSENEN - AANMELDEN VERPLICHT VIA [TICKETSCORNER.NL/PSALMZANGDAG](https://ticketscorner.nl/psalmzangdag)

TIJD aanvang 13.30 uur deuren open 12.30 uur	ORGANIST Marco den Toom	MEDITATIE Ds. A. Schot, Nunspeet
---	-----------------------------------	---

[WWW.PSALMZANGDAG.NL](https://www.psalmzangdag.nl)

**ONLINE
EVENT**

**GETUIGEN
MET LEF**

MET INDRINGENDE VERHALEN VAN
VERVOLGDE CHRISTENEN

**15 OKTOBER
20.00 UUR**

**MELD JE NU AAN:
[SDOK.NL/EVENT](https://sdok.nl/event)**

Met o.a. **Maartje Kok** (godsdienst-
docent) en **Wesselien Fouad**
(bedreigd vanwege evangelisatie
onder moslims)

WEEK van het LEVEN

**D.V. 8 tot en met
14 november 2020**

Tijdens de Week van het Leven willen we met een liefdevolle videoboodschap en advertenties aandacht vragen voor vrouwen die onbedoeld zwanger zijn en voor hun ongeboren kindje.

Bekijk de campagne: weekvanhetleven.nl

MAAK DE CAMPAGNE MOGELIJK MET EEN GIFT

**Doe een gift op
weekvanhetleven.nl**

of maak een gift over naar NL07 RABO 0382 2947 77
t.n.v. Stichting Platform Zorg voor Leven

scan de
code en
doneer

